

Anna Rogozińska-Pawelczyk*

PORADNICTWO ZAWODOWE W URZĘDACH PRACY

1. WSTĘP

W Polsce istnieje duże zainteresowanie poradnictwem zawodowym, którego celem jest udzielanie pomocy młodzieży i osobom dorosłym w wyborze zawodu i dróg kształcenia¹. Zjawisko to jest związane z przemianami politycznymi i społeczno-gospodarczymi, jakie zaszły w naszym kraju w ciągu ostatnich dwudziestu lat. W Polsce do lat osiemdziesiątych nie przeżywano stanów zagrożenia utratą pracy, gdyż zasadniczym rysem gospodarki planowanej i centralnie sterowanej było pełne zatrudnienie. „Naturalizacja” zatrudnienia, czyli przekonanie, że praca każdemu się należy, działała na wielu ludzi raczej demoralizująco, pracy często nie szanowano. O karierze zawodowej nie zawsze decydowały kompetencje zawodowe, niekiedy były to względy polityczne.

Uruchomienie mechanizmów wolnorynkowych wywołało wiele zmian w gospodarce, przyczyniło się także do powstania zjawiska bezrobocia. Zmiany te spowodowały konieczność dokonywania analizy rynku, zatrudnienia, charakteru pracy, a także poznania indywidualnych możliwości, predyspozycji zawodowych osób poszukujących pracy i wyboru nowych dróg kształcenia oraz doksztalcenia. W związku z tym pojawiło się zapotrzebowanie na specjalistów z zakresu poradnictwa zawodowego.

2. DORADCA ZAWODOWY – SPECJALISTA POMAGAJĄCY W WYBORZE ZAWODU, SZKOŁY, PRACY

W innych krajach, np. w USA, we Włoszech, Holandii, Szwecji, Anglii czy Niemczech, problematyka związana z poradnictwem zawodowym ma swoje

---

* Dr, adiunkt, Katedra Pracy i Polityki Społecznej UL.

¹ B. Wojtasik, *Warsztat doradcy zawodu. Aspekty pedagogiczno-psychologiczne*, Warszawa 1997, s. 9.

należne miejsce, a zawód „doradca zawodowy” jest usankcjonowany prawnie i wykonywany już od wielu lat. W Polsce zawód ten powstał dopiero w 1995 r. Został opisany w *Klasyfikacji Zawodów i Specjalności*. Ujęty jest w elementarnej grupie zawodów „Specjaliści do spraw osobowych i rozwoju zawodowego”, do której oprócz doradcy zawodowego należą również: analityk pracy, doradca pracy, mediator, specjalista ds. rekrutacji pracowników, specjalista ds. szkolenia i specjalista ds. wynagrodzeń².

Doradca zawodu udziela pomocy w formie porad młodzieży i osobom dorosłym w wyborze zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia. Uwzględnia przy tym możliwości psychofizyczne, sytuację życiową, potrzeby rynku pracy, możliwości systemu edukacyjnego. Współpracuje z rodzicami i nauczycielami w procesie orientacji zawodowej uczniów. Wykorzystuje swoją wiedzę o zawodach, rynku pracy oraz technicznych środkach przekazywania informacji zawodowej³.

Inny nieco obszar działalności doradcy zawodowego zakreślają autorzy amerykańskiego *Podręcznika perspektyw zawodowych*. Zwracają oni większą uwagę na partnerstwo i dialog z radzącą się osobą oraz na aktywność klientów w rozwiązywaniu własnych problemów. Autorzy amerykańskiego podręcznika stwierdzają, że doradcy zawodowi pomagają klientom w podejmowaniu decyzji dotyczących kariery zawodowej. Wspólnie ze swoimi klientami dokonują przeglądu ich wykształcenia, przebytych szkoleń, doświadczenia zawodowego, zainteresowań, umiejętności, cech osobowości, i możliwości fizycznych. Mogą sugerować klientom określonych pracodawców i pomagać w formułowaniu podań o pracę, udzielać porad w kwestii pisania życiorysu oraz prowadzenia rozmów kwalifikacyjnych. Doradcy zawodu mogą także w razie potrzeby stosować testy sprawdzające umiejętności i zdolności klienta⁴.

Trudności w określaniu obszarów działań doradcy zawodowego związane są z pracą w rozmaitych placówkach i z różnymi osobami. Wynikają także stąd, że osoby radzące się znajdują się na różnych etapach rozwoju zawodowego oraz mają zróżnicowane oczekiwania w stosunku do doradców. Poza tym odmiennie są rozumiane procesy i zadania, które są opisywane za pomocą różnych terminów.

W literaturze przedmiotu, a także w uchwałach i rozporządzeniach jest spotykany termin: „orientacja i poradnictwo zawodowe”. Są to dwa zbliżone, ale nie tożsame działania. Większość polskich autorów, m.in. B. Wojtasik definiuje „orientację zawodową” w szerokim znaczeniu i określa ją jako celową, systematyczną i długotrwałą działalność prowadzącą do trafnego wyboru zawodu.

---

² J. Kurianik (red.), *Klasyfikacja zawodów i specjalności*, Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Warszawa 1995, s. 486.

³ Tamże, s. 487.

⁴ *Podręcznik Perspektyw Zawodowych*, materiały w posiadaniu Krajowego Urzędu Pracy.

Utożsamia się tę działalność z procesem wychowawczym: wychowanie do wyboru zawodu. Natomiast „poradnictwo zawodowe” jest definiowane w wąskim znaczeniu. Termin ten jest wówczas podrzędny w stosunku do terminu „orientacja zawodowa” i określany jest jako ostatni etap orientacji. Poradnictwo zawodowe jest wtedy ujmowane jako udzielanie pomocy w wyborze zawodu (najczęściej przez poradę). Podkreśla się również ważność interakcji, w jaką wchodzi doradca z radzącym się. Tak określone poradnictwo zawodowe, eksponujące funkcję doradczą, jest nazywane „indywidualnym poradnictwem zawodowym”⁵.

Sposób rozumienia przytaczanych terminów może wyznaczyć zakres działalności doradcy oraz jego profesjonalne zadania. Jeżeli zostanie przyjęta definicja „orientacji zawodowej” w wąskim znaczeniu, działalność doradcy zawodowego będzie polegała na podawaniu informacji zawodowej. Kiedy zaś zostanie przyjęta definicja „orientacji zawodowej” w szerokim znaczeniu, doradca będzie postrzegany jako wychowawca, który działa świadomie, celowo i stymuluje młodzież i osoby dorosłe do samodzielnego podjęcia decyzji zawodowej.

Podobnie implikuje określenie zadań doradcy zawodu termin „poradnictwo zawodowe”. Jeżeli przyjmuje się definicję w wąskim znaczeniu, doradca zajmie się przede wszystkim udzielaniem porad zawodowych, badaniem przydatności zawodowej, poznawaniem radzącego się. Natomiast przyjęcie tego terminu w szerokim rozumieniu zadania doradcy zawodu czyni je tożsamym z tymi, które zostały wymienione przy określaniu szeroko rozumianej „orientacji zawodowej”.

Na podstawie analiz terminów „orientacja zawodowa” i „poradnictwo zawodowe” istotne staje się określenie, czym powinien zajmować się doradca zawodowy. Wynika z nich, iż doradca zawodu niesie pomoc w wyborze zawodu i wskazuje drogi kształcenia osobom radzącym się, nie tylko poprzez udzielanie porad, wskazówek, instrukcji, czy informacji zawodowej, ale także przez wszelkie długotrwałe, świadome i celowe działania wychowawcze pobudzające do rozwoju w kierunku wyboru zawodu, wyuczenia się, poznania go i wykonywania.

Profesjonalni doradcy zawodowi zatrudnieni są w poradniach psychologiczno-pedagogicznych w działach orientacji i poradnictwa zawodowego, Centrach Informacji Zawodowej, specjalistycznych poradniach zawodowych, szkołach publicznych i prywatnych jako nauczyciele-doradcy zawodu, którzy prowadzą orientację zawodową uczniów lub są konsultantami innych nauczycieli, a także w urzędach pracy.

---

⁵ B. Wojtasik, *Doradca zawodu. Studium teoretyczne z zakresu poradnictwa*, Wrocław 1993, s.17-26.

Doradcy zawodu wspierają swym działaniem osoby, które zajmują się prowadzeniem orientacji i poradnictwa zawodowego w szkole: pedagogów szkolnych, nauczycieli i wychowawców klas, dyrekcje szkół. Udzielają również konsultacji i współpracują z rodzicami uczniów. Wykonywanie tego zawodu związane jest z ukończeniem określonych kierunków studiów, np. psychologii, pedagogiki lub socjologii o specjalności kształcącej w dziedzinie doradcy zawodowego.

Za granicą wydzielono i określono kilka kategorii zawodowych doradcy zawodu. Każda z nich ma inny zakres wykonywanej pracy, inne wymagane kwalifikacje oraz uprawnienia, np. doradca–stażysta, starszy doradca czy kierownik zespołu doradców zawodowych⁶. W Polsce nie ma jeszcze w ten sposób opisanych stanowisk pracy, ale doradcy zawodowi mają przydzielone rozmaite zadania w zależności od instytucji, w której są zatrudnieni.

3. ZADANIA DORADCÓW ZAWODOWYCH ZATRUDNIONYCH W WOJEWÓDZKICH I POWIATOWYCH URZĘDACH PRACY

Profesjonalni doradcy zawodowi są zatrudniani w urzędach pracy. Orientacja i poradnictwo zawodowe nie jest związane tylko z resortem edukacji narodowej. W strukturach Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej realizowane są także zadania z tego zakresu. Jak podaje Biuletyn Informacyjny MENiS, w Departamencie Zatrudnienia znajduje się Zespół Orientacji i Poradnictwa Zawodowego, a w urzędzie pracy zespół w departamencie kształcenia pozaszkolnego i poradnictwa zawodowego. Poza tym orientacja i poradnictwo zawodowe prowadzone są w wojewódzkich urzędach pracy i powiatowych urzędach pracy.

Do zadań doradców zawodowych należy m.in.:

- zbieranie, gromadzenie, aktualizowanie, upowszechnianie informacji o rynku pracy, zawodach, możliwościach kształcenia, doskonalenia kwalifikacji zawodowych oraz przekwalifikowania zawodowego,
- udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów zawodowych przez porady indywidualne i doradztwo grupowe,
- udzielanie pomocy pracodawcom w doborze kandydatów,
- udzielanie informacji i porad zawodowych pracownikom, którzy są objęci zwolnieniami grupowymi,

---

⁶ General Administration Letter 911, Ścieżka rozwoju zawodowego doradców: opisy stanowisk oraz ogólne zalecone kursy uniwersyteckie, materiały w posiadaniu Krajowego Urzędu Pracy.

- zlecenie badań lekarskich oraz prowadzenie lub zlecenie badań psychologicznych w celu wydania opinii o przydatności zawodowej, kierunku przyuczania do zawodu albo przekwalifikowania,
- współpraca z innymi instytucjami⁷.

4. SPOSOBY RADZENIA SOBIE OSÓB BEZROBOTNYCH A POMOC DORADCY ZAWODOWEGO

Istnieją rozmaite sposoby radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Lazarus wyróżnił 4 zasadnicze sposoby: poszukiwanie informacji, bezpośrednie działanie, powstrzymanie się od jakichkolwiek działań, intrapsychiczne metody zaradcze. Dwa pierwsze sposoby są pozytywne, następne zaś negatywne. Ostatni sposób radzenia sobie jest mało korzystny, ponieważ obejmuje nie tylko samozakłamujące mechanizmy lub sposoby obrony, jak zaprzeczenie, pozorowanie reakcji, projekcja, lecz także unikanie, wycofywanie, wygaszanie. Metody te mają na celu głównie uspokojenie, ponieważ redukują przykre emocje⁸. Działania takie mogą hamować bądź opóźniać poszukiwanie pracy.

Działania, które sprzyjają procesowi radzenia sobie ze stresem, to zdaniem innych badaczy (Silver i Wortman): społeczne wsparcie, emocjonalna ekspresja oraz umiejętność znalezienia sensu w powstałej sytuacji.

Společne wsparcie stwarza klimat, w którym łatwiej przebiegają zmiany własnej tożsamości. Jeżeli daje się innym wsparcie społeczne, to ludzie rzadziej włączają „mechanizmy obronne”. Występuje też większa pewność siebie, często pojawia się poczucie autonomii.

Na podstawie badań nad reakcjami wobec utraty pracy stwierdzono, że społeczne wsparcie otrzymane od małżonka, krewnych, przyjaciół znacznie zmniejszyło stres spowodowany przez utratę pracy⁹. Okazuje się, że nieformalne systemy wsparcia są bardzo ważne w radzeniu sobie z problemami związanymi z utratą pracy.

Profesjonalny doradca zawodowy musi mieć to na względzie, a także pamiętać, że najlepszym sposobem wspierania osoby przeżywającej stres z powodu utraty pracy, jest okazja do swobodnego wyrażania uczuć i dzielenia się przeżyciami. Emocjonalna ekspresja jest bardzo ważna, ponieważ osoby te czują ulgę, a zarazem mogą otrzymać informacje zwrotne o adekwatności

⁷ W. Trzeciak, *Informacja i poradnictwo zawodowe w urzędach pracy*, „Pedagogika Pracy” 1994, nr 23, s. 98.

⁸ R. Lazarus, *Paradygmat stresu i radzenia sobie*, „Nowiny Psychologiczne” 1986, nr 3-4, s. 27-29.

⁹ R. L. Silver, C. B. Wortman, *Radzenie sobie z krytycznymi sytuacjami w życiu*, „Nowiny Psychologiczne” 1984, nr 4-5, s. 63-73.

uzewnętrznionych uczuć. Ważne jest również, aby osoba radząca się znalazła sens w zaistniałej sytuacji kryzysowej. Doradca jednak nie powinien sam podsuwać gotowych rozwiązań. Doradcy zawodowi pracujący w urzędach pracy powinni nie tylko dodać osobom bezrobotnym wiary we własne siły, ale także pomóc w rozbijaniu starych schematów dotyczących pracy i zatrudnienia. Niestety, ciągle jeszcze większość bezrobotnych szuka pracy wyłącznie we własnym zawodzie, a nieliczni uważają, że sposobem na znalezienie zatrudnienia jest podniesienie lub zdobywanie nowych kompetencji. Osoby bezrobotne nie tylko powinny wyłącznie szukać pracy we własnym zawodzie, lecz na nowo zastanowić się, co lubią robić, jakimi dysponują umiejętnościami, które dają się zastosować w każdej dziedzinie, bez względu na wyuczony zawód. Pomocą w określaniu tych umiejętności mogą służyć także doradcy pracujący w urzędach pracy.

Bezrobotny może także zdecydować, w jakim miejscu i w jaki sposób chce wykorzystać swoje umiejętności. Dopiero później może określić, jakimi zawodami bądź stanowiskami pracy jest zainteresowany i jakie instytucje w wybranym przez niego regionie mają do zaoferowania takie właśnie stanowiska pracy. Następnym krokiem będzie ustalenie nazwisk osób w tych instytucjach, które są uprawnione aby go zatrudnić. Krokiem ostatnim będzie przygotowanie się w taki sposób do rozmowy kwalifikacyjnej z przedstawicielem pracodawcy, aby pokazać, że jest się osobą przydatną firmie. W tych wszystkich zagadnieniach mogą towarzyszyć osobom bezrobotnym, dysponujący odpowiednim warsztatem pracy doradcy zawodowi.

Prócz działań profilaktycznych informacyjnych i wspierających prowadzonych przez szkoły i poradnie zawodowe, główne zadanie do spełnienia w przeciwdziałaniu bezrobociu mają urzędy pracy i zatrudnieni w nich doradcy zawodowi.

5. PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU W URZĘDACH PRACY

Jednym z ważnych elementów polityki społecznej państwa jest pomoc osobom bezrobotnym i poszukującym pracy. Przeciwdziałanie bezrobociu w Polsce jest obszarem działań dwóch szczebli instytucji:

I. Szczebel – wojewódzki obejmuje: wojewodę, Wojewódzki Urząd Pracy, Wojewódzki Zespół Pomocy Społecznej oraz sejmik samorządowy województwa.

II. Szczebel – lokalny, gdzie znajdują się instytucje bezpośrednio zajmujące się osobami bezrobotnymi i są to: powiatowe urzędy pracy, powiatowe rady zatrudnienia, rady i zarządy gmin, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej¹⁰.

Osoby bezrobotne i poszukujące pracy mają możliwość uzyskania ofert pracy, a także informacji i porad zawodowych przede wszystkim w powiatowych urzędach pracy. Tam otrzymują pomoc w nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy, są kierowane na szkolenia i przekwalifikowanie się, mogą uzyskać pomoc finansową na podjęcie działalności gospodarczej. Tutaj również przyznawane są i wypłacane zasiłki dla osób bezrobotnych.

Dużą uwagę zwraca się na ograniczenie bezrobocia i jego skutków wśród młodzieży. Nowe zadania związane z tym problemem zostały określone w programie „Promocja aktywności zawodowej młodzieży”. Wprowadzono także w miejsce zasiłków dla bezrobotnych absolwentów – premie za aktywność w formie stypendiów¹¹.

Doradca zawodowy, który pracuje w powiatowym urzędzie pracy, może prowadzić także, prócz indywidualnego poradnictwa zawodowego i udzielania informacji zawodowych, poradnictwo grupowe w formie warsztatów aktywizujących do poszukiwania pracy. Tutaj można również uczyć się, jak lepiej poznać siebie, rynek pracy, jak pisać listy motywacyjne, życiorysy, czy też jak się przekwalifikować lub w jaki sposób zwiększyć swoje szanse na rynku pracy. Uczestnictwo w takich zajęciach jest ważne dla osób bezrobotnych jeszcze dlatego, że mogą tu otrzymać wsparcie społeczne nie tylko od doradców zawodowych, ale także od osób, które są obecnie w podobnej sytuacji.

6. INFORMACJA I PORADNICTWO ZAWODOWE W URZĘDACH PRACY NA PRZYKŁADZIE POWIATOWEGO URZĘDU PRACY W ŁODZI

W Polsce istnieją dwa poziomy organizacje urzędów pracy. Poziom pierwszy stanowią wojewódzkie urzędy pracy (WUP), w których pracują koordynatorzy poradnictwa zawodowego. Tutaj tworzy się zbiory informacji lokalnej, i również podejmuje funkcje organizacyjno-koordynujące. Drugi poziom stanowią powiatowe urzędy pracy (PUP), w których gromadzi się

¹⁰ A. B a ń k a, *Zawodoznawstwo, doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy. Psychologiczne metody i strategie pomocy bezrobotnym*, Poznań 1995, s. 50-52.

¹¹ Materiały wewnętrzne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi.

i udostępnia informacje zawodowe i świadczy indywidualne i grupowe porady zawodowe¹².

Urzędy pracy obsługują dwie duże grupy klientów; bezrobotnych i poszukujących pracy oraz pracodawców, którzy szukają odpowiednich kandydatów na stanowiska pracy. Urzędy pracy prowadzą pośrednictwo pracy, gromadzą i opracowują informacje o zawodach, rynku pracy, szkolą osoby bezrobotne, udzielają także młodocianym porad w wyborze zawodu. Prowadzą również warsztaty przygotowujące do skutecznego poszukiwania pracy.

Sytuacja poradnictwa zawodowego na obszarze łódzkim przedstawia się następująco. W I półroczu 2003 r. Referat Poradnictwa Zawodowego w Łodzi udzielił osobom bezrobotnym pomocy w zakresie: poradnictwa zawodowego, Informacji zawodowej i Klubów Pracy.

Tabela 1

Liczba osób korzystających z usług Powiatowego Urzędu Pracy w Łodzi w I półroczu 2003 r.

Poradnictwo zawodowe	Informacja zawodowa	Klub Pracy
1.350	1.585	266

Źródło: Materiały wewnętrzne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi.

Poradnictwo zawodowe dotyczy: wyboru zawodu, przekwalifikowania, zatrudnienia, ustalenia stopnia niepełnosprawności, wsparcia psychologicznego, ustalenia predyspozycji zawodowych przy użyciu testów zawodoznawczych i osobowościowych.

W ramach spotkań informacyjnych przekazuje się m.in.: informacje na temat: organizowanych szkoleń zawodowych, możliwości przekwalifikowania, technik i metod poszukiwania pracy, rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej, uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz z korzystania z usług instytucji wspierających osoby pozostające bez pracy.

Osoby bezrobotne znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej kieruje się do Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej oraz instytucji pozarządowych, np. Centrum Służby Rodzinie, Centrum Pomocy Niematerialnej.

¹² *Co nowego w poradnictwie zawodowym*, Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Łódź, „Biuletyn” 1998, nr 3, s. 1-4.

W Klubie Pracy programem zajęć obejmuje się osoby długotrwale bezrobotne i zagrożone długotrwałym bezrobociem (ze względu na wiek, stan zdrowia) oraz osoby kierowane przez kuratorów zawodowych.

W I kwartale 2003 r. doradcy zawodowi uczestniczyli w zorganizowanej przez pośrednictwo pracy giełdzie pracy. Rekrutacja dotyczyła wyboru osób pod zatrudnienie na stanowiskach: pedagoga, stolarza, ochroniarza. Na giełdę zgłosiło się 19 bezrobotnych, w tym 12 kobiet.

W omawianym okresie 2003 r. doradcy zawodowi, zorganizowali spotkania z uczniami ostatnich klas szkół średnich. Podczas takich spotkań informuje się uczniów o tym w jaki sposób zaistnieć na rynku pracy i znaleźć zatrudnienie oraz o zasadach funkcjonowania urzędu i formach pomocy bezrobotnym.

W tym okresie doradcy zawodowi nawiązali współpracę z Fundacją Inkubator – Ośrodkiem Wspierania Przedsiębiorczości w Łodzi. W ramach wspólnego działania przeprowadzane są badania testowe dla 122 osób, w wieku do 25 roku życia. Doradcy zawodowi w ramach istniejącej współpracy z Regionalnym Centrum Wolontariatu w Łodzi uczestniczyli w konferencji „Praca dla żaka – aktywizacja zawodowa studentów i absolwentów”.

W ramach współpracy z OHP zorganizowano na terenie Powiatowego Urzędu Pracy nr 1, Ogólnopolskie Targi Pracy OHP. Oferta targów skierowana była do młodzieży kończącej szkoły i przygotowującej się do wkroczenia na rynek pracy. Młodzi ludzie mogli odwiedzić stanowiska informacyjne OHP, urzędów pracy, mogli uczestniczyć w warsztatach i wykładach podejmujących problematykę szans młodzieży na rynku pracy w kontekście wejścia do Unii Europejskiej.

Na łódzkim rynku pracy istnieją grupy osób, które ze względu na szczególne uwarunkowania oceniane są przez pracodawców jako „mało atrakcyjni” (wiek, niskie kwalifikacje zawodowe, niski poziom wykształcenia, zwolnienie z zakładów karnych). Wobec wymienionych warunków trudno jest osobom wrócić na rynek pracy, szczególnie w okresie kiedy rosną wymagania pracodawców, zmienia się technika i organizacja pracy, koniecznością stają się m.in. uzupełnienie kwalifikacji, zmiana zawodu.

Niekorzystną cechą dla tych osób jest również okres długotrwałego pozostawienia bez pracy. Dodatkowo przyczynia się do tego wiek, z racji którego jest im szczególnie trudno znaleźć zatrudnienie. Grupa tych osób uważana jest przez nowych pracodawców za mało efektywną, nieelastyczną, nie potrafiącą dostosować się do nowych wymogów i warunków rynku pracy.

Dział Strategii, Promocji i Analiz we współpracy z Działem Pośrednictwa Pracy i Poradnictwa Zawodowego w miesiącu czerwcu 2003 r. wdrożył do realizacji cztery programy specjalne.

„Szansa dla osób długotrwale bezrobotnych” program o charakterze adaptacyjno-zatrudnieniowym. Celem programu jest utworzenie nowych miejsc

pracy dla 110 osób długotrwale bezrobotnych u których zostało stwierdzone zagrożenie byt rodziny, a którzy ze względu na niski bądź zdezaktualizowany poziom wykształcenia, brak kwalifikacji zawodowych nie potrafią samodzielnie sprostać wymaganiom rynku pracy w obecnych warunkach ekonomicznych i społecznych.

„Gospodarz domu” – program o charakterze zatrudnieniowym dla 30 osób po zakładach karnych długotrwale bezrobotnych, którzy ze względu na niski poziom wykształcenia i brak kwalifikacji zawodowych nie potrafią zaistnieć na rynku pracy. Aktywizacja tych osób poprzez program jest zadaniem trudnym, ale wartym realizacji, ponieważ może przyczynić się przede wszystkim do ukazania pozytywnego przykładu osobom osadzonym w zakładach karnych, zmniejszenia agresji wobec społeczeństwa oraz zwiększenia poczucia własnej wartości poprzez integrację społeczną i zawodową.

„Nadzieja” program o charakterze szkoleniowo-zatrudnieniowym, przeznaczony jest dla 20 osób długotrwale bezrobotnych, zamieszkujących w Schronisku dla Bezdomnych Mężczyzn im. Św. Brata Alberta. Biorąc pod uwagę niski poziom wykształcenia i brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych grupy docelowej, przed podjęciem zatrudnienia osoby bezrobotne wytypowane do udziału w programie zostały przeszkolone na kursie pt. „Dozorca”.

„Opiekunka” – program o charakterze zatrudnieniowym, skierowany jest do 30 bezrobotnych kobiet, które posiadały doświadczenie w zawodzie opiekunki lub zdobyły ten zawód w drodze przeszkolenia. Wylonienie kandydatek do programu (opierając się o informacje Działu Pośrednictwa Pracy i Poradnictwa Zawodowego) nastąpiło w wyniku bezpośrednich rozmów pracowników Referatu Programów Rynku Pracy z bezrobotnymi kobietami, (pielęgniarkami, opiekunkami).

W ramach programów przedakcesyjnych PHARE finansowanych na zasadach dotacji, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, zaakceptowała i przyznała dotacje na projekt „Niepełnosprawni – Pełnoprzedsiębiorcy”. Projekt jest koordynowany przez Biuro Obsługi Inicjatyw Europejskich Spółka z o. o. w Łodzi, współfinansowany z dotacji Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości na inicjatywę rozwoju przedsiębiorczości, we współpracy z Powiatowymi Urzędami Pracy, Urzędem Miasta Łodzi, Rzecznikiem Osób niepełnosprawnych, oraz z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

W ramach realizacji aktywnych form przeciwdziałaniu bezrobociu zostają zorganizowane prace interwencyjne w ramach których w 2003 r. zorganizowano ogółem 432 miejsca pracy. Największą liczbę miejsc pracy uruchomiono dla: pracowników administracyjno-biurowych – 20,6%, monterów urządzeń i instalacji – 10,6% oraz dla pracowników pomocniczych i robotników – 22,9%. Jednocześnie 45,9% stanowisk pracy zorganizowano m.in. w zawodach: inżyniera włókiennika, stolarza, elektromontera, dekarza, malarza, murarza,

kosmetyczki, mechanika – kierowcy pojazdów samochodowych, informatyka, szwacza dzianin, hafciarza.

W 2003 r. uruchomiono także 92 miejsca pracy w ramach miejsc absolwenckich. Najwięcej stanowisk pracy (47,8%) zorganizowano dla: pracowników pomocniczych – 39,1% i pracowników administracyjno-biurowych – 8,7%. Pozostałe umowy podpisano na zorganizowanie stanowisk pracy m.in. w zawodach: monter urządzeń i instalacji, informatyka, psychologa, magazyniera, handlowca.

W ramach starzy uruchomiono ogółem 966 miejsc pracy. Z ogółu podpisanych umów: 52,1% zawarto dla pracowników administracyjno-biurowych, 16,9% dla pracowników pomocniczych, 31% podpisano na utworzenie stanowisk pracy w zawodach: informatyka, sprzedawcy, magazyniera, handlowca, plastyka, opiekunki, pielęgniarza, instruktora terapii zajęciowej.

W okresie 2003 r. udzielono ogółem 30 pożyczek, w tym: 24 pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, w ramach udzielonych pożyczek, osoby bezrobotne podjęły działalność:

- w branży usługowej (masaż relaksujący, sauna, solarium, kosmetyczne, transportowe, gastronomiczne, usługi internetowe, fotograficzne, szkolenie kierowców, remontowo-budowlane, stolarskie, magiel-prasownia);
- w branży handlowej (artykuły mięsno-wędliniarskie, garmażeryjne, spożywczo-przemysłowe, spożywcze, kwaciarnia, materiały budowlane);
- w branży produkcyjnej (produkcja żywca króliczego).

W okresie 2003 r. organizowano szkolenia grupowe oraz szkolenia indywidualne w zakresie:

Szkolenia grupowe:

- „Systemy wspomagające sprzedaż w handlu detalicznym” szkolenie jest przeznaczone dla osób ubiegających się o pracę w handlu.
- „Aplikant opracowania projektów z Funduszy UE” szkolenie polega na zapoznaniu się z procedurami obowiązującymi przy ubieganiu się o fundusze z UE, poznanie pomocy oferowanej przez UE, źródła programów i obowiązujące procedury.
- „Administracja i kontrolowanie projektów dotyczących zasobów ludzkich finansowanych przez UE” program szkolenia obejmuje zagadnienia związane z rozwojem Europy w kontekście integracji europejskiej, planowania szkoleń i rozwoju kadr.
- „Technologie internetowe, projektowanie stron www” program obejmuje podstawy Internetu, sieci komputerowych, projektowania stron i grafiki.
- „Aplikacje biurowe” program obejmuje obsługę programów Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Outlook.

– „Składanie i konserwacja komputerów” zakres szkolenia obejmuje znajomość generacji komputerów, rodzajów mikrokomputerów, składanie i konserwacja komputerów o różnych rodzajach pamięci, oprogramowania i parametrach, składanie i konserwacja elementów pomocniczych oraz pamięci RAM i klawiatury.

Szkolenia indywidualne:

– „Profesjonalny kurs masażu klasycznego z elementami masażu sportowego, relaksującego i odchudzającego”,

– „Zarządzanie nieruchomościami oraz pośrednictwo w obrocie nieruchomościami”.

6. ZAKOŃCZENIE

Jak widać na przykładzie działalności w 2003 r. powiatowego urzędu pracy w Łodzi, orientację i poradnictwo zawodowe postrzega się jako proces długotrwały w czasie, który jest częścią działań edukacyjnych. W procesie tym największą uwagę przywiązuje się do własnej aktywności jednostki i autoinformacji. Osobom radzącym się pomaga się tak, aby sami sobie mogli pomóc. Doradca zawodu nie występuje tutaj z pozycji eksperta, ale partnera wspierającego młodzież i dorosłych w ich samodzielnych wyborach. Dlatego tak ważną dla radzących się jest nauka procesu podejmowania decyzji. Doradcy pokazują szanse i możliwości, zachęcają ludzi do rozwoju, samodoskonalenia, lepszego poznawania siebie.

W związku z ogromnym rozwojem techniki i zwiększaniem się liczby informacji uczy się klientów korzystania z nich we właściwy sposób. Informacja zawodowa jest łatwo dostępna, podawana w atrakcyjny sposób. Do jej przekazania wykorzystuje się coraz nowocześniejsze, lepiej skonstruowane programy komputerowe, które służą przede wszystkim autoinformacji i samobadaniu. Natomiast testy psychologiczne są rzadziej stosowane, w inny sposób się je interpretuje.

W tym kontekście potwierdzają się słowa B. Jenschke, który uważa, że we Wspólnocie Europejskiej inaczej niż dotychczas będzie się pojmowało poradnictwo zawodowe, a więc jako klucz do rozwoju, czynnik zmian lub narzędzie do popierania równości społecznej¹³.

---

¹³ B. Jenschke, *Formen und Methoden der Berufsberatung in Deutschland*, [w:] A. Kargulowa (red.), *Dramaturgia poradnictwa*, Wrocław 1996.

Anna Rogozińska-Pawelczyk

JOB COUNSELLING IN LABOUR OFFICES

The activation of free market mechanisms brought about many changes in the Polish economy and contributed to the emergence of unemployment. The changes made it necessary to analyse the labour market, employment, types of jobs and to identify individuals' capabilities, job seekers' vocational aptitude, and new approaches to learning and training. This resulted in the appearance of demand for qualified guidance and job counselling specialists helping youth and adults choose careers and education paths.

The article aims to describe activities specific to job counsellors in Labour Offices, as well as tasks and responsibilities connected with the profession. It also presents measures to counter unemployment applied by the District Labour Office in Łódź in the year 2003.